

της δεύτερης, μπορεί να είναι προφήτης και απόστολος.

*

Θα μου πείτε: «Πώς μέσα στο «Νουμά» στέκουν καθώς πρέπει να στέκουν;» Όχι. Στο έργο ενός ανθρώπου, και μεγάλου αν είναι συγγραφέας, πόση σαφότητα βρίσκουμε! Μά φτάνουν τα κομμάτια του χρυσαιού, για να μας δείξουν τα πλούτη του. Όσο για τη σαφότητα, χρειάζεται κι αυτή. Σ' ένα φύλλο σαν το «Νουμά», δημιουργημένο πάντα από την εργατικότητα, κι από την κρίση του διευθυντή του, μά πιο πολύ ακόμα κι από τη συνεργασία ενός κύκλου πολυπρόσωπου, δεν μπορείς να βρεις σ' όλες του τις στήλες και πάντα δείγματ' ακριβείας και με ουσία, δεν μπορείς να βλέπεις πράγματα που να σ' αρέσουν πάντα ή που να συμφωνήσουν μαζί τους. Πολλές φορές μου έτυχε να συλλογιστώ πως αλλοιωτικά εγώ θα το πραγματευόμουν το δεινόν ζήτημα, ή πως αλλοιωτικά εγώ θα έγραφα για το δεινόν πρόσωπο, ή πως θα τόνιζα στο καλόν το δεινόν δημοσίευμα, ή πως για κείνο τάλλο ταιμουνδικά δε θα έλεγα. Με τί έχει να κάμει η σκέψη μου της στιγμής, κι όρθη να είναι, μπροστά στη βουλομένη που μας άνοιξε ο «Νουμάς», και που χύνει από λογής κρουνοί και σοφία, και μάθηση, και ζωή, και εμπνευστή, και τέχνη; Πόσα χωράφια χέρσα θα μένανε και πόσες γνώμες θάμεναν ακοινώνητες μεταξύ τους κι άτροφικές θα σβύναν, αν δεν είχανε το σπρώξιμο του φύλλου αυτού! Η μέρα μεγάλωσε το καλοκαίρι δώ από την πόρτα μας. Τί σας άνησυχάνε κάποια σύγνεφα; τί παραπονιέστε πως έβρεξε; Άπρίλης είναι.

ΚΩΣΤΗΣ ΠΑΛΑΜΑΣ

ΖΟΥΓΡΑΦΙΕΣ

1.

Πάντα την ώρα τη θαμπή που η νύχτα σ' άγγίζει, δ' κυπαρίσσια, δένει σας αλύπητα ο άγέρας, και τότε τότε ένας χορός έδω από σας άρχίζει, αν τύχει απόπερα κι ο θύει ή άχος καμιάς φλογέρας.

2.

Μονάχη βρήκας το πουρνό και πήγες στο λειβάδι, κι όλα τ' ανθάκια σ' έρθησαν στα πόδια σου μικροστά. Μα δεν τοίς χάριες έδω κανένα γέλιο ή χάδι, μόν' έτρεχες... Κι άκούθονταν κι αυτά καταδιστά.

πειδή ο κ. Α. Όλπιέρης είχε τρόπο δικό του να σου τα παραστήνι τα πράματα, να σου μιλή για την άρχαιότητα, να σου μιλούσε για τίποτες που το είδες στα μάτια σου έφες ή προφές. Τόν άκουγες και καταλάβαινες άμείως πως την άγαπούσε με την καρδιά του, για τούτο και την ένοιωθε. Καθηγητής που είχε και την πίστη. Τόβλεπες κι από το ύφος του το ζεστό κι από τόν τόνο κάθε λέξης που του έβγαине από το στόμα, με πεποίθηση, με χάρη και με κύρος. Μα ή πίστη του και ή άγαπη του κ' ή πεποίθησή του βασιζόντανε σε μελέτη γερή. Άλήθεια που δεν του λείπανε τα βιβλία είχε ώραία βιβλιοθήκη από μικρές άγοράζες, και ποτέ μου μια φυλλαδούλα δεν πούλησε, ούτε κ' ένε στα δύσκολα τα χρόνια όπου τυχαίνει καθε νέος να προτιμήσιν ως είναι και δυο παράδες από ένα βιβλίο, δεν πούλησε, μήτε για να βολεφτή πιό μπόλικά, για να ζοδέψιν ένα εικοσόφραγχο παραπάνω στα καλοκαιριάτικα του τα ταξίδια, που εΐτανε δά ή χαρά του. Έτσι μαζωγτήκανε τόμοι και τόμοι, όχτώ έννιά χιλιάδες. Είχε και τόπο να τούς βάλλη, να τούς λαμπροθετήσιν κιόλας σ' άρχοντικό του και μεγάλο γραφείο, που πρώτα χρησίμεψε για εργαστήρι ενός γνωστού ζουγράφου. Παλιό το σπίτι και του καιρού εκείνου δ-

3.

Το φίλημά σου—ο θησαυρός—δωρό στο μέτωπό μου. Κι όταν παράγορα σ' άφησα και πήρα το βουνάκι, με λύσσα με κυνήγησαν σ' ημεσιανή του δρόμου να μου το κλέβουν θέλοντας, χίλια στοιχεία και δράκοι.

4.

Η μαρμαρένια υφάδα της βρόσης μου γοργόνα τη νύχτα νανουρίζει με και μου έρωτομιλεί, και την αλή που δείχνεται άγνή σ' ημιά άνεμιώνα και λάν αιμή να δροσιστά, γέρνει και με φιλεί.

5.

Θλίμενα μου ξερόκλαδα! Ποτέ τους δε θ' άνθίσουν. Άχ, το καμμιό μου άπάντου τους ή θλίψη στάλαζε δλη... Κρυφά λογάνια ν' άκουστούν, φιλιά να κελადήσουν, κι ο χρυσομάης δανά χυθεί με μιάς στο περιβόλι.

ΡΗΓΑΣ ΓΚΟΛΦΗΣ

ΚΟΥΒΕΝΤΕΣ

Α Η Τ Ο Σ

Καλύβα καμωμένη από κορμούς έλατίσιους, σκεπασμένη από φλούδες πεύκου. Η Σμαράγδα κάθεται άπάνω σε τομάρι λύκου και πλέγει κανίστρι με γλωρά βούρλα. Ο γερολοτόμος τριάζει από την πόρτα τα δάσια και λέει σ' άγέρας. Το πνιγμένο δ' άνεται, κι' άποσπεροί άνασταίνουνται οι φωνές, πόσα χρόνια δωπάνου στις κορφές που μάχονται τ' άστροπέλεκτα. Έλάτε παλε γνώριμες φωνές, τραγουδά που άναλάησαν στο δάσο μιάν ήμέρα, κιόλο τα ξαναλέει ο άγέρας, κάνοντας φλογέρες τα κουφάρια του πεθάνοντος δάσου άπόστασα πλέο να τάνω και το δικό μου άγθ ξηνοίγω άνάμεσέ τους—γυρίζοντας κοντά στη Σμαράγδα—μεις σ' ημιά φυγή μου μελετάει τη νεότη, έμένα τ' άπομάχου. Ποιά γρίλη θα τόν ξαναειπούν, και θα ξυπνήσουνε το σκοπό του; Η Σμαράγδα: Και τώρα δεν τα ξαναλέει, πατέρα: Να εΐτανε βολετό να νοιώσω το σκοπό... Ο γερολοτόμος—κοιτάζοντας τη θλιμμένη στα μάτια—Τί, τόν έρχομό του άκαρτερές και πλέγεις τα κανίστρια; Μή τις να βγείς στην άπαντή; να τόν περιπαιτήσεις; Πως ή άμερρη ζωή σου άπορατείται στην έρημιά! Πως βόγγει ο άνασταναγμός του δάσου μέσα μου... Πόσα χρόνια θα άκαρτερές στην έρημιά τη φωνή για ν' άγροικήσεις! Ο διαβάτης που περνάει χαρούμενος στη στράτα, και πάει στην πολιτεία, δε θα είναι γιατί τούτος τραβάει βιαζόμενος, τη στράτα άναμετρώντας τότε να φτάσει στη φω-

1) Άπάντημα.

λιά, να φέρει τη χαρά τ' παιδιών του, και στη γυναίκα γλυκό χαιρετισμό στις θύρας το κατώφλι (Σωπαίνουσε). Πόσες φορές τις νύχτες του χειμώνα, σ' άγέρας μ' άσ φέρει στα δάσια έτούτα, δε σου ξαφνίχθηκα το παραμυθι της πολιτείας, που είναι μαρμαρωμένη, πόσοι καιροί περάσανε και μ' άσ πλανέψανε οι έλπίδες, και σ' άν έποθύμησες ποτέ την πολιτεία να ιδείς; Η Σμαράγδα: Πόσες φορές λαχτάρησα στον ύπνο μου τη στράτα της θαρρώντας πως έπ' έρα; Ο γερολοτόμος: Μιά ήμέρα θα τη βρής, θάρρη και θα σε πάρη από το χέρι... Η Σμαράγδα (λαχταρίζοντας): Ποιός; Ο γερολοτόμος: Στρατι—στρατι θα πάτε και θα φτάστε σε μια ράχη, κι από τη ράχη άπάνω θάγναι—τέφουτε μιάν όμορριά, μιάν όμορριά... Και τότε από το καμπαναριό ένας ήχος παραξένος θα λαχταρήσει δόλγυρσας, θα πάτε και στην εκκλησιά και ού θανά φορείς λουλουδιστό φουστάνι, καρτέρα τον και θάρρη... (Ο γερολοτόμος σγκόνεται και πάει κατα την πόρτα, και βγαίνει δώω.) Η Σμαράγδα: (Σ' άν μέσζ της) Καρτέρα τον και θάρρη... (κοντάει το κανίστρι).

Στήνπλαχιά του βουνού άλλη καλύβα καμωμένη από χοντροσανίδα μ' ένα σταυρό άπάνω από την πόρτα της άγναντια φαίνεται ή ψηλότερη κορφή του Ταύγετου, ή Άΐλιος, μέσα στην καλύβα είναι ξαπλωμένος κοντά στη φωτιά ο Δασοφύλακας, ένας νιός γλωμός που φαίνεται πονεμένη ή όψη του, κρατάει ένα μεγάλο φτερό στα χέρια του και το τριάζει χαμογελώντας.

Ο Δασοφύλακας: Μά πως βρέθηκε δώ στο δάσο;

Η Μάννα του (σ' άν ξαφνιασμένη για το ρώτημα): Πως βρέθηκε; Ξέρω και γώ πως βρέθηκε, τη βρήκε, λείει, βυζασταρούδι ακόμα, μέσα στο δάσο ο γερολοτόμος το πήρε και τ' άναστήσε, ξέρω και γώ.

Ο Δασοφύλακας: Χτίς, μάννα, μου δώσε τούτο το φτερό (χαμογελάει πάντα), και μου εΐπει ακράτα το και πίστεψε με. Θα βάλλω να λαβώσουνε τόν άητό και σ' άν τονε λαβώσουνε, τούτο νάκούς, και σ' άν τονε λαβώσουνε, μιά σταλαματιά από το αίμα του άπάνου σ' ένα ύψωμα, και ν' άν το φ' ές, πίστεψε με, και θα γιάνης. Να το πιστέψω, μάννα; Η Μάννα: Ναι, παιδί μου, ν' άν το πιστέψεις, γινηήκανε πολλά τέτοια. Έχω άκουστά για το αίμα του άητού, μά πρέπει, λείει, ο άητός να λαβωθεί μονάχα.

Ο Δασοφύλακας (φαίνεται άφριρεμένος. Η Μάννα πάει στο βάθος της καλύβας, όπου καίει καντηλάκι έμπρός σε μιά εικόνα, και σταυροκοπιέται).

Ο γερολοτόμος (φορώντας μακριά τριχούσα και σκύδοντας ν' άμπει στην καλύβα): Καλησπέρα της άφεντιάς σας.

Η Μάννα: Καλησπέρα σου, καλά καμεις κ' ήρθες.

Ο Δασοφύλακας: Καλόστονε τόν παππούλη, κάτσε να μ' άς καλοκαρδίσεις.

Ο γερολοτόμος: Χά! Χά! να σ' άς καλο-

που έδούχωρα τα χτίζανε, χωρίς να γυρέδουνε να κερδοσκοπούνε με κάθε π' ήχη και μέτρο.

Το εργαστήρι άφ' ότου εΐτανε παράμερα και χωριστό από το σπίτι, γιατί σ' ήμιά δικό του κατοικούσε ο κ. Άντρέας. Τό είχε κληρονομημένο από μιά συγγενισσά της ή κ. Όλπιέρη, που δε ζούσε πιά, πεθαμμένη έδω και δέκα χρόνια. Ο κ. Άντρέας είχε κι ο ίδιος την καταστασίτσα του, κάτι του άφήσανε οι γονιοί του και δεν έκανε τόν καθηγητή από άνάγκη. Μά στη Γαλλία δεν ξυπαίζονται οι άθρ' ωποι με δυο τρεις λίρες ή και με χίλιες, τις παίρνει ο γιός από τόν κύρη και τις πληθαίνει για τα παιδια του. Έπαρχει κι ο πόθος της έπιστήμης, ύπαρχει ένα πατροπαράδοτο ψυχόρητο που σπρώχνει τόν άνεξάρτητο πολίτη στη δουλειά, που του μαθαίνει το καθήκον του από νωρίς, ακόμη και σ' άν δεν είναι άδειο το πουγγί του.

Ο κ. Α. Όλπιέρης περνούσε μάλιστα κάπως και για πλούσιος. Είχε άγαθή καρδιά ο Άντρέας κ' έκανε κάμποσα καλά, έδινε κάμποσα. Μά τόν περισσότερο τόν παρά τόν έρριχνε στα βιβλία του. Νά το μεγάλο το έξοδό του. Σωστή λατρεία. Και τί προσοχή και τί φροντίδα! Ο κ. Άντρέας, καθώς εΐπαμε, κι από τα μικράτα του, εΐτανε ταχτικός ά-

θρωπος, μά ταχτικός που καταντούσε πιά μανία. Ένα χαρτάκι του δεν έπρεπε να του άλλάξης θέση στο γραφείο του, ένα βιβλιαράκι του να γιγίξης. Σε όλα τόν έβλεπες όπως φαίνονταν στα συγγραμμάτα του, ίσως λιγάκι σχολαστικός, από το συνήθειο να τα βάζη πάντα με το ν' άν και με το σ' άν, να φιλολογ' έ, να κριβόλογ' έ και σε κόμμα και σε στιγμή. Ποτέ του δεν τόν έπαρνε κουράση, που νάμελήσιν και καμιά φορά μιά σελιδούλα, μιάν άράδα ή δ τι θέλεις από κείνα που έκανε καθεμερνά. Και δεν του κόστιζε, γιατί έτσι γεννήθηκε, με θέληση. Θέληση, τάξη, και καλός ν' άν, να σου τ' όλος. Να μ' άν ξεχάσουμε και το κυριώτερο, τόν έρωτά του στην εργασία. Έρωτας άκαταδάμαστος. Η εργασία για τόν Άντρέα εΐτανε είδος νόμος της ζωής, νόμος του άθρώπου, κι άδύνατο να πατήσιν τέτοιο νόμο. Η δική του ή εργασία, τα μαθήματα και τα γραψίματα του, το χρέος του, όπως έλεγε, ξεπερνούσανε στα μάτια του κάθε άλλη σκέψη, κάθε ύποχρέωση ζήνη. Τόνε συνάρπαζε κιόλας ή εργασία, του μάγεβε την ύπαρξη και του την άπορουφούσε. Τραβηγμένος στο λαμπρό του το εργαστήρι, από τα βιβλία του περιτριγυρισμένος, καθότανε σ' άψήλ' άν το σκαμνί, μπροστά σ' ένα πλατόφαρδο τραπέζι, και γιόμιζε

καρδίω· γιά καλό, τί έχουτε, πού θά σάς καλοκαρ-
δίω; Νά σάς είπω, έδώ τά δέντρα θέλουνε χρο-
κόπι, και δόξα στό θεό καλά είσαστε· κοιτάζει τή
Μάννα) είναι τα τά έρμα τά βουνά καλόκαρδα κι
άκατάλυτο μ' έχουνε· ως πού στέν ήσκιο τους μια
ήμέρα θά κλείσω και γώ τά μάτια μου· έλα τώ-
ρα· άλλα λόγια· έδώ καμπάνα δέ βαρεί ποτίς, μόνη
λαλούνε τά πουλιά και τά νερά κελαϊδάνε. Στην
πολιτεία· στην πολιτεία είναι άλλο πράμα· έδώ δέ
συλλογιέμαι ποτίς τό κακό.

Ο Δασοφύλακας : 'Αλήθεια, μάννα, μάς φέ-
ρανε τό κρασί· δώσε τού παππούλη νά πιεί.

Η Μάννα (δίνοντάς του τήν τσότρα με τό
κρασί)· Πιέ κ' εύχήσου μας.

Ο Γερολοτόμος : Σιδεροκέφαλοι νήσαστε·
Χρόνια πολλά και τάιλια τ' άποσπερού. Είδατε τίς
φωτιές πού ανάψανε στην κορφή; (τραβάει ως με
τήν πόρτα και τόν ακολουθάνε και οι άλλοι)· οι φω-
τιές στην κορφή λαμπουνε σαν λαμπαδά 'θεόρακτη
πού πάει στόν ουρανό· (γυρίζουνε και καθονται πά-
λε γύρω στη φωτιά· σωπαίνουνε για λίγο).

Ο Δασοφύλακας (παίρνει τό ταγάρι τού
γερολοτόμου πού τ' άπέσπεσε χαμου, και ψάχνει μέσα).

Ο Δασοφύλακας : Τι έχεις μέσα, παππούλη;

Ο Γερολοτόμος : Τι νάχω, παιδί μου· τά
τσακουμάκια μου και τό τσαφάρι²⁾ μου.

Ο Δασοφύλακας (παίρνοντας στό χέρι του
τό τσαφάρι)· Παίξε μας λίγο, παππούλη.

Ο Γερολοτόμος : Νά σου παίξω τόμου τό
θέλεις· και νά σου είπω κ' ένα τραγούδι· παίζει
τό τσαφάρι του κι' άπέ λείε τό τραγούδι :

Ξέρεις τή βρύση όπου φυλάει

είη νά μαρομαρωμένη,

και κάθε νύχτα αναδρομάει

μέ τήν ό Καβαλάρη;

σταματάει ξάφνου και άναστενάζει).

Ο Δασοφύλακας : Πίς το, παππούλη, για-
τί στάθηκες.

Ο Γερολοτόμος : Σώνει, παιδί μου...

Η Μάννα : Πώς έπαιζε στα νιάτα του...

Ο Γερολοτόμος : Στα νιάτα μου, ποίος
τά μελετάει τά νιάτα μου· τραγούδαγα τότες κι'
αντιβουίζανε τά δάσος· είμουνα λοτόμος και λοτόμος
τότες· κάλλιο νά μή μιλώ, παιδί μου· (βουρκώνουνε
τά μάτια του. Σωπαίνουνε για λίγο. 'Υστερα ό γε-
ρολοτόμος λείε) : 'Ετσι δέν ξέρω πώς θυμήθηκα τ'
άποσπερού τόν πατέρα σου· γιατί είτανε και τότες
άνήμερα τάιλια. Είμαι στά έζήντα και πένου τώρα·
κείνος είτανε μεγαλύτερός μου· μου λείε· πώς νά
κόψουμε τό πένκο τής κρυάβρης; 'Εχει μετράει ζύ-

2) Είδος φλογέρας.

λο, άρόζοτο. Ναι, τού είπα. Ξεκινήσαμε, και φτάσα-
με κατου από τόν πένκο, τό θεόρατο· ό πένκος άνε-
μοβούζε περήφανα· μια φοβέρα λές κ' είτνε, και
δείλινε ή ψυχή μας· λύπηση λές κ' είτανε· δέν
ξέρω· τηράσαμε τό δέντρο ξεσκονισμένο³⁾· κείνος
τότες μου λείε· αΠού είναι τό τσεκούρι; Νάτο χά-
μου, τού είπα. Είναι τάχα καλά άκονισμένο; μου
λείε· ναι· τού είπα. 'Υστερα πάλε κοντοσταθήκαμε
άπραγοι· άπέ τού είπα σαν τρομασμένος· νά τό τσε-
κούρι· θά βαρέσης πρώτος; μ' εκοίταζε και δέ μ'
άποκριθήκε· σωπάσαμε· κείνος ύστερα από λίγο είπε
σαν από μέσα του· μωρέ δέντρο! και γώ πάλε
μουρμούρισα· μωρέ πένκος! Και τού ξανάειπα· άρ-
χίνα. 'Οχι, μου λείε, δέ μου βασταει ή καρδιά·
και δίνοντας μια, κλώτσησε τό τσεκούρι· πέρα· βάρε
σύ, τόμου θέλεις, μου είπε· άμή δέ θά βαρέσω, τού
λέω· μζ· πιάσανε τά γέλια τότες· ύστερα κοιτά-
ζοντας όλόγυρά μας πήραμε τό τσεκούρι και φύγα-
με. Στη στράτα δέν είπαμε λόγο· από τότες δέν
τονε ξεχνάω· κι' ούτε τόν πένκο ξεχνάω· ξέρουνε οί-
λοι όι λοτόμοι τήν άγάπη πού τούχω, και δέν τόν
άγγιζαί κανένας· πανταίχουνε τώρα πώς ό πένκος
είναι στοιχειωμένος... δέν τονε πιάνει τσεκούρι, λένε.
Και τότες τήν άλλη, σαν άπόψε, άνεθήκαμε στόν
'Αϊλιά· νά προσκυνήσουμε· κάθε χρόνο πηγαίναμε·
τώρα δέ με βαστάνε τά πόδια τόσο...

Ο Δασοφύλακας (σαν ξαφνιασμένος)· Δέν
είμουνα γεννημένος τότες, μάννα;

Η Μάννα : Είσουνα ένού χρονού, παιδί μου

Ο Δασοφύλακας : Πόσο χρονώνε είναι ή
Σμαράγδα, παππούλη;

Ο Γερολοτόμος : Πάνου κατου είκοσι τρία·
θάν τήν περνάς κ'άνα χρόνο· τότες πέθανε ό πατέρας
σου· ύστερα κείνο τό χρόνο βρήκα στό δάσο τή Σμα-
ράγδα. 'Η Μάννα πάει στην άλλη άκρη τής καλύ-
βας· και φτιάνει τό κρεβάτι τού Δασοφύλακα).

Ο Δασοφύλακας : 'Η δόλια... τήν άγα-
πας, παππούλη;

Ο Γερολοτόμος : 'Ακούς λείε· άμή παιδί
μου δέν είναι, σαν παιδί μου δέν είναι;.. ('Η Μάννα
κοιτάζει ξαφνιασμένη τό γερολοτόμο).

Ο Γερολοτόμος : Τάποσπερού άνεβαίνει στόν
'Αϊλιά· τόταξε λείε, και πάει.

Ο Δασοφύλακας : 'Ανεβαίνει στόν 'Αϊλιά,
καταμόναχη;

Ο Γερολοτόμος : Και θά γυρίση, άθάρετος
ό ήλιος.

Ο Δασοφύλακας (συλλογισμένος)· 'Ακούς
λείε· πάει στην κορφή... Πάω... νά πλαγιάσω· πές
μου ένα παραμύθι, παππούλη.

Ο Γερολοτόμος : Αϊ, παιδί μου, τί παρα-
μύθι νά σου είπω; Τό παραμύθι λείε : 'Η φρονιμάδα

3) 'Αραιωμένοι.

παει όμπρός κι' ακολουθάνε οι πράξεις· πάντα νήσαι
χαϊράμενος· νά τό παρκαλίθι.

Ο Δασοφύλακας (άπό τό στρώμα του)·
Καλή σου νύχτα, παππούλη.

Ο Γερολοτόμος : Κληνύχτα παιδί μου.

Ο άγέρας βουίζει στα δάσος. 'Η Μάννα έρχεται
και φτιάνει τή φωτιή· σωπαίνουνε για καμποση
ώρα· 'Η Μάννα καθεται κοντά του κι' άναστενάζει).

Ω Θε μου...

Ο Γερολοτόμος (πικνεί τό κεφάλι του με
τά χέρι του)· Ποίος νά τό πιστεύει...

Η Μάννα : Σώπα... μίλα σιγά...

Ο Γερολοτόμος : Θε μου, θε μου...

Η Μάννα : Πώς μάς τιμωρεί· κάλλιο νάπεφτε
τ' άστροπελέκι νά μάς κάψει.

Ο Γερολοτόμος : Σού τό ξανάειπε;

Η Μάννα : Κάθε στιγμή τό λείε.

Ο Γερολοτόμος : Συμφρα μας...

Η Μάννα : Μόρσις νά τό είπω και σένα.

Ο Γερολοτόμος : Και τί τού είπες;

Η Μάννα : Τι νάν τού είπω; 'Ο Θεός νά βχ-
νει τό χέρι του...

Ο Γερολοτόμος : Ποτίς τέτοιο πράμα.

Η Μάννα : Πήρες κιόλα άπόραση· (πιάνοντας
τονε από τό χέρι, και φέρνοντας τονε στην πόρτα
τής καλύβας άπέσω)· Κολασμένοι και κολασμένοι!...
πρέπει νά γένει... 'Οχι· έρητες... άγαπιώνται κιό-
λας... 'Επειτα σύ σπαίς...

Ο Γερολοτόμος : Ούτε γώ ούτε και σύ...

Ο πειρασμός : γιά θυμήσου... ό συχώρα με, θυχή
τού άτιμημένου...

Η Μάννα (κλαίοντας)· Συχώρησε δέ θ'έβουρε...
μάς έσυρε ό πειρασμός...

Ο Γερολοτόμος : Είτανε ή νεότη.

Η Μάννα : Σώπα, βουδάσου τώρα· συχώριο ζήτα.

Ο Γερολοτόμος : 'Αδέρφια νάν τά σμι-
ξουμε;

Η Μάννα : 'Αμέ νάν τονε χάσω· λυπήσου με·
θυμήσου τότες... (τόν άγκαλιάζει)· θυμήσου τήν άγά-
πη μας.

Ο Γερολοτόμος : Σού τέρκίζουμαι, ναι...
(τηράει κατά τό δάσο, μέσα στη νύχτα)· βοηθήτε,
δέντρο μου· είμαστε όι κολασμένοι· είναι τά παδία
μας...

Η Μάννα : Με θηράπαψες· πήρε τήν ψυχή
μου... (τόνε φιλεί).

Ο Δασοφύλακας (πού ξυπνάει από μέσα)·
Χάραζε, μάννα;

Ο Γερολοτόμος : Τώρα άρχινάει...

Η Μάννα (τρομακμένη)· Μζ· άκουσε; (Μπαί-
νουνε μέσα και πάνε κοντά στό στρώμα τού Δασο-
φύλακα· κείνος άνασηκώνεται). Μάννα, ποτίς δέ θά
γυρίσης από τήν έκκλησια· μοσκοβολισμένη, με βά-
για κι' άγιασμό;...

κόλλες χαρτί, ένώ τής άρχαίας έλληνικής φιλολο-
γίας ή φεγγεβολιά στάλαζε μια μια στό νού του ά-
χιτίδες ποίηση, σοφία και φως.

Ποίος όμως κι από φίλους κι από συναδέρους
κι από μαθητάδες δέ θά νόμιζε πώς βλέπει ένειρο,
άν έβλεπε άξαρνα τόν κ. 'Αντρέα, τόν ταχτικό τόν
άθροω, τό σπουδασμένο τόν καθηγητή, νά σηκωθή
άπό τό σκαμνί του, νά πάη, ως τόν καναπέ, νά πέ-
ση, νά πιάση τό κεφάλι του στα χέρια, νά κλαίη
δυνατά δυνατά, και μόνος του, στο έρμη τό έργα-
στήρι, νά δένετα· κ' ένα ένειρο νά φωνάζη·

— «'Ολια μου! 'Ολια!»

'Ετσι κάποτες τυχαίνει. Σε ήσυχια νερά, φουρ-
τούνκ. Δράμα, σε ήμερη ζωή. Όσο μετρημένο με τό
κουμπάσο κι άν είναι τό σταδιο τό καθηγητικό, ή
όσο συνηθισμένη κι άν είναι άπό νωρίς ήδια ή ζων-
τανή ψυχή μας νά κρατιέται στα σύννεφα τά στενά
πού ένα σοβαρό άπάγγελμα τής χαράζει, τό κάτω
άθροωπος κι ό καθηγητής. Λόγος δέν ύπαρχει
νά μήν έχη κι άφτός τήν ποίησή του. 'Ισως τού τή
μαθαίνουν και τά κλασσικά, ή έλληνι-
κή και λατινική φιλολογία. 'Όταν ξέρεις νά τούς
καταλάβης, οι άρχαιοι, άκόμα και κεί πού δέν τό
νοιώθεις, άνακατέβουνται στις πράξεις σου, τίς κα-

θεμερινές, συχνά και σου τίς εμπνέουνε, σου κυβερνού-
νε ως και τό αίσθημα, σου όδηγούνε τούς λογισμούς,
παίζουνε λές μαζί σου σαν τόν ήλιο άπάνω σε κρου-
σταλλένια σφαίρα γεμάτη νερό, σου βάρουνε τό νού,
σου χρωματίζουνε με τή θωριά τους τόν ήθικό σου
τόν κόσμο, τόν κόσμο τών ιδεών πού μέσα του τόν
κλεί κάθε άθρόωπινο κεφάλι.

Κάτι τέτοιο θ'έπαθε κι ό 'Αντρέας. 'Όταν είτα-
νε στη Γαλλική Σκολή, άγάπησε τρομερά τήν 'Ελ-
λάδα. Τήν άρχαία ή τή νέα, καλή καλή δέν τό
ξεδιάκρινε. Και τίς δυό μαζί. 'Όπως και πολλοί έλ-
λοι 'Αθηναίοι—έτσι λέγονται άναμεταξύ τους· έδώ
οί παλιοί φοιτητάδες τής Σκολής, δέν έβρισκε ήσυ-
χία ώσπου νά γυρίση κατω. Πήγαινε λοιπόν όταν
μπρούσε, τό καλοκαίρι, με τίς διακοπές, έμνησκε
μήνα σε κανένα νησί, στην 'Αστυπαλιά, στη Μήλο,
στην 'Αμοργό, και με έρεξη καινούρια, σε δυναμω-
μένος, ξανάπαινε τά μαθήματά του. Μία φορά όμως
έτυχε, άνεβαίνοντας στη Γαλλία, νά περάση από
τή Βενετιά. Είδε στην Πιάτζα τού Σά Μάρκου μια
κοπέλλα θεάμορφη. Τήν ακολουθούσε βήμα γιά βήμα.
Τί τή θέλετε; Μπάς και δέ μάς τό διδάξανε κι ά-
φτό οι μεγάλοι διδάχοι τής ζωής, οι 'Αρχαίοι, πού
γνωρίσανε όλα τάθρόωπινα τά πάθη και πού ως κ' οι

θεοί τους άνάφτανε άστροπελέκις για καμιά
θνητή; Πώς νά μήν άναψη ένας θνητός τρι-
άντα χρονώ, άφού έμιαζε κιόλας ή κόρη θεα;
Τήν πήρε από κοντά κοντά ό κύρ 'Αντρέας κι
όσο άρτή πηδούσε από τό ένα γεφυράκι στό άλλο,
γυρίζοντας νά τόν ξεγνισκη, τόσο κι ή νύς κατόπι-
της. Φάσανε σ' ένα γεφύρι πού ό 'Αντρέας άδύνατο
νά ξεχάση τόνονά του. Ponte dei Mira-
coli. Κατέθηκε γλήγορος ή Βενετσιάνικη δίπλα,
στην Calle della Stella, τόν είδε πάλι
πίσω της, έκαμε πάλι δυό βήματα και στάθηκε
θυλωμένη στην Calle della Pietà, έτοι-
μη κατι νά τού πη. νά τελειώση. Τού φάνηκε τό-
τες άκόμη ωραιότερη και φόβος τονε συνεπήρε. Κα-
τάλαβε τήν κόρη, κατάλαβε και τόν έρ-
μό του. Μέσα του παίχτηκε τό κίονο τό δράμα.
Τάποράσεις άφτός, ή τάποράσεις ή Μοίρα : 'Η μή-
πως άποφασίσε ή 'Αρχαία μοναχή της; Δέν ξέρω.
Μήτε θά πρόφτανε κανείς νά τό ξετάση, έπειδή
τήν ήδια στιγμή πού σταθηκε ή κόρη και τόν κοι-
τάζε, έπλωσε ό 'Αντρέας, τό χέρι παρκαλλεστικά
και τής είπε·

— «Μά έγώ, γυνίχικ μου σε θέλω!»

Και τό πιό νύστιμο είναι πού παρθήκανε. Και

Ἡ Μάννα : Τί λές, παιδί μου ;
Ὁ Δασοφύλακας : Πῶς μιλῶντες ἀπὸ προ-
 νιδία, παππούλη· στῆθο με στῆθο παλεύεις με τὰ
 δέντρα, μὰ ὁ πεύκος τῆς κρυάθρουσας τὴ νίκησες...
 Δὲν ἦρθε ἡ Σμαράγδα, παππούλη ;

Ὁ Γερολοτόμος : Θὰ πᾶ νὰ ἰδῶ, παιδί μου·
 ὦρα καλὴ σας. (Ὁ γερολοτόμος φεύγει· ἡ Μάννα ἀκ-
 κουμπάει στὸ στῆθος καὶ τὴν παίρνει ὁ ὕπνος. Δυὸ
 νιοὶ Λοτόμοι περνώντας δὶς ἀπὸ τὴν καλύβα κου-
 βεντιάζουν. Ὁ Α΄ : Σ' ἐκράξα με σφουρητό· θὰ
 τὸν πιτύχουμε στὸ βγάλσιμα ἀπὸ τὴν κορφή νὰ μὴ
 μᾶς πάρει μόνο φτερό. Ὁ Β΄ : Θὰν τονε ξεγελάσω
 με λαλήματα πουλιῶν· καὶ με τὸ μπέλιγμα τοῦ
 προβάτου, νὰ χαμοπετάξει· (τραβάει κατὰ τὸ βᾶ-
 θος τοῦ δάσου).

Ὁ Δασοφύλακας : (ποῦ ἀκουμπιέται τὸ
 τραγοῦδι τῆς Σμαράγδας)· Ἐρχεται... (σηκώνεται
 καὶ πάει δὶς στὴν πόρτα· τὸ τραγοῦδι ἀκούγεται πού
 ὅλο κοντοζυγώνει).

**Φωνίσαν τὰ ξάγναντα καὶ πῆρε ἡ ἀογὴ τὰ χεῖρα...
 Παραμερησίει ἡσυχία καὶ γαίρειται δέντρο μου,
 Πεοράει ὁ νῦς, διαβαίνει ἀητός, διαβαίνει ὁ καρβόλας.**

Ἡ Σμαράγδα : φτάνει λαχανιάζοντας, ξυπύλυτη
 βαστάει στὰ χεῖρα μιὰ λαμπάδα· Καλημέρα σου
 καὶ βοήθεια σου...

Ὁ Δασοφύλακας : Καλημέρα σου, κυρά μου,
 καλημέρα σου, ἀλαφρία μου.

Ἡ Σμαράγδα : (βγάνει μᾶτσο λουλούδια ἀπὸ
 τὸν κόρφο της, κ' ἕνα ὕψωμο)· Νὰ κι' ἁγιασμένο
 ὕψωμο· νὰ καὶ λουλούδια ἀπὸ τὴ χάρη του.

Ὁ Δασοφύλακας : Ἀκουσὰ τὸ τραγοῦδι σου.

Ἡ Σμαράγδα : Τραγοῦδάχα νὰ μ' ἀκούεις.

Ὁ Δασοφύλακας : Ὅλο τὸ δάσο ἀντιλά-
 λας τὴ φωνή σου.

Ἡ Σμαράγδα : Ἀπόστασ· (γέρνει στὴν ἀ-
 γκαλιά του)· τρώμαξα διαβαίνοντας σκοταδερά κατὰ
 τόπια· τὰ νερά πάντ' αἶμα πῶς με κυνηγεῖ.

Ὁ Δασοφύλακας : Ἀκῶ τὴ μυρουδιά ἀπὸ
 σένα· τὰ σκοτιά σου μουσκοδόλησε ἡ δροσιά καὶ ἡ
 ἀγιοσύνη τοῦ ἐξωκλησιῶ.

Ἡ Σμαράγδα : Ἀνέθηκα γιὰ σένα στὴ χά-
 ρη του.

Ὁ Δασοφύλακας : Ἀνέθηκες τάμα, κυρά
 μου... (τὴ φιλεῖ· πίσω ἀπὸ τὴν καλύβα κρυφακοῦνε
 οἱ δυὸ Λοτόμοι : Ὁ Α΄.—σιγᾶ—Δὲ σου εἶπα ; ἔκου-
 σα τὸ τραγοῦδι τῆς ἁπλοῦς καὶ ἀπαράδοτης· θὰ σὲ
 βασανίσω. Ὁ Β΄. Γιὰ ἰδὲς τους σὰν τὰ πουλάκια
 παίζουνε ἀγκαλιασμένοι· (φεύγουν).

Ὁ Δασοφύλακας : Γιὰ δὲς κεῖνο τὸ που-
 λάκι πού πετάει πρωτόγαλτο στὸ φῶς· τί χαρὰ
 πού δείχνει τὸ φτερούγισμά του.

Ἡ Σμαράγδα : Ἀκού τὸ νερό πού τρέχει στὴν
 κρυάθρουση· μιλήματα· γυναίκεια μοιάζει... (Πέφτει
 μία τουφεκιά μέσα στὸ δάσο· ὕστερα ἀπὸ λίγο ἀ-

κούγεται μιὰ φωνὴ πού λέει : Τόνε λάβωσε στὴ φτε-
 ρούγα· ἔπισε κατὰ τὴν κρυάθρουση. Μιὰ ἄλλη φωνή :
 Ὅχι· κατὰ τὸν γκρεμό ! Πολλές φωνές μαζύ : Τρε-
 χάτε· στὸν πύλο τῆς κρυάθρουσας ἔκατσε !—Οἱ φω-
 νές ἀκούγονται ἀνακατωμένες καὶ λίγο-λίγο χάνον-
 ται μέσα στὴ βουή τοῦ ἀγέρα.—Ἡ Σμαράγδα ἡ
 Μάννα, κ' ὁ Δασοφύλακας στέκουνε δὶς ἀπὸ τὴν
 καλύβα, τηράζοντας κατὰ τὴ μεριά πού πέφτει ὁ
 πεύκος τῆς κρυάθρουσας, κ' ἀκουμαίνονται τίς φω-
 νές πού πάλι δυναμώνουν).

Ὁ Δασοφύλακας : (σὰν ἀφαιρεμένος). Ὁρ-
 μᾶνε κατὰ τὸν γκρεμό, σὰ μεθυσμένοι, λές καὶ κουρ-
 σεύουνε τὸ δάσο οἱ βουκολάκοι, με τσεκούρια καὶ
 πελέκια. Χυμᾶνε με φωνές, κροταλώντας καὶ σπου-
 ρίζοντας φοβέρες· στὸν ἀγέρα... Τώρα κοιτάζουμε ψη-
 λὰ κ' ἀναζητᾶνε... ὁρμᾶνε τώρα κατὰ τὸν γκρε-
 μό, καὶ σὰν τραγὰ σαφραλώνουν... Νὰ τώρα γυ-
 ρίζουμε... κάποιος δείχνουνε κατὰ δῶδες καὶ τη-
 ράζουνε.

Ἡ Μάννα : Εἶναι κ' ὁ γερολοτόμος... ἀκῶ
 τὴ φωνή του...

Ὁ Δασοφύλακας : Νκί, τὴ φωνή του...
 (Φωνές : Μᾶς μαγείψανε... οἱ κολασμένοι...)

Ὁ Δασοφύλακας : Νκί τοι, τώρα γυρίζουμε...
 μαζεύονται κάτω ἀπὸ τὸ πεύκο τῆς κρυάθρουσας...
 (Φωνές : Νὰ τοι, στὴν κορφή καθεὶται· τηράζει τὰ
 φτερά του... ποῖός θ' ἀνέβῃ).

Ὁ Δασοφύλακας : Σὰν ἀπὸ τὰ δέντρα βγαί-
 νει ἡ φωνή τους... με τρομάζει ἡ ροβέρα τους...
 πῶς τηράζουν δῶδες... Οἱ φωνές : κατὰρα καὶ ντρο-
 πή τους, οἱ κολασμένοι.

Ὁ Γερολοτόμος : (ποῦ ἀκούγεται βαθιὰ καὶ
 δυνατότερη ἡ φωνή του)· Ὅχι... κανένας μὴν τολ-
 μήσει νὰ κόψῃ τὸν πύλο γιατί με μένα θενὰ με-
 τηθῇ...

Ἡ Μάννα : Ἐσὺ πού πλανεύεις, γέρο, αἶ
 γέρο !

Ὁ Γερολοτόμος : Εἴμαστε οἱ κολασμένοι...
 εἴμαστε ἀνέμποροι... ποῖός θὰ τολμήσει νὰ βαρέσῃ
 τσεκούρια ; Ἀς βγῇ ὁμπροστά μου.

Ἡ Μάννα : Μοῦ τὸρξίστηκες ! Θυμήσου με...

Ὁ Γερολοτόμος : Ὁ πύλος εἶναι στοι-
 χειωμένος... ποῖός θὰ τὸν κόψῃ ; Ἐλάτε, ὁμπρός, τὰ
 τσεκούρια μας, παιδιὰ ! καθένος μονομιᾶς μιὰ τσε-
 κουριά... (Οἱ Λοτόμοι ὁρμᾶνε με τὰ τσεκούρια ὕψω-
 μένα κατὰ τὸν πύλο, μὰ ἔαφνον σταματᾶνε, ρή
 γχουνε τὰ τσεκούρια χαλίου. Φωνές : Μᾶς μαγείψα-
 νε... οἱ κολασμένοι...)

Ὁ Γερολοτόμος : Δὲ σ' εἶπα ; πίστεψε
 με !.. (Ὁ Δασοφύλακας ἔαφνον ὁρμᾶει μάνητα καὶ
 δύναμη γιομάτος· οἱ Λοτόμοι παραμερίζουνε τρομα-
 σμένοι· κείνος ἀδράχεται ἀπὸ τὸν πύλο κ' ἀρχί-
 ζει ν' ἀνέβαινε).

Ἡ Σμαράγδα : (τηράζοντας σὰ μαγεμένη κατὰ

τὸν πύλο πού ἀνέβαινε ὁ Δασοφύλακας)· Ἀνέβαι-
 νει... ἀνέβαινε... νὰ... φτάνει στὴν κορφή... ὁ ἀη-
 τὸς δέρνει τὰ φτερά του... βόηθα, παναγία μου !..
 (λιγοθυμᾶει. Ὁ Δασοφύλακας κατεβαίνει. Οἱ Λοτόμοι
 ἄλλοι πέφτουνε κατὰ γῆς καὶ ψάχνουνε γιὰ κάτι,
 κ' ἄλλοι στέκουνε ἀποσβολωμένοι καὶ τὸν τηρᾶνε
 με θαυμασμό. Ὁ Δασοφύλακας πατάει στὴ γῆς με
 περφόρεια, χαμογελάει εὐτυχισμένος, καὶ παίρνοντας
 τὴ συνεφερμένη Σμαράγδα ἀπὸ τὸ χέρι τραβάει με-
 γαλόπρεπα γιὰ τὴ στράτα πού γέρνει στὴν πολι-
 τεῖα. Ἡ φωνὴ τοῦ γερολοτόμου ἀκούγεται σὰν ἀπὸ
 ταφο)· Μαννα ! αἶ Μάννα ! πρὶς καὶ μεῖς.

ΣΠΗΛΙΟΣ ΠΑΣΑΓΙΑΝΝΗΣ

Ἡ ΑΝΟΙΞΗ ΚΙ Ὁ ΑΡΡΩΣΤΟΣ

Τὴν ἀνοιξὴν ἐπύθησε βαθειὰ καὶ φλογισμένη
 Ἄπ' τὴν αὐγὴ ὁ νῦς ἄρρωστος κ' ἀκόμη ὡς τὰ σπέρμα
 Τὴν ἀνοιξὴ δειρμεύεται με μάτια ἀντριμέντα,
 Γι' αὐτὴ, στὸ ἔρμα κλινάρι του, τὸ στήθος του σπαράζει.

Μᾶς τὰ πόδια του ἀπλερᾶ, τὰ σταθὰ ραγισμένα,
 Κ' εἶταν γι' αὐτὸν ἀδύνατο νὰ τρέξῃ στὰ βουνά.
 Στὰ ὄρη λαγκάδια νὰ διαβεῖ, στὰ δάση τανθισμένα
 Πού ἡ ξεπλανεύτρα ἡ ἀνοιξὴ θεοτικὴ γυρᾶ.

Κ' ἐκεῖ στὸ γλυκοδράκισμα με τ' ἀπάλει σκαταῖ
 Ὑπνος τὸν πῆρε κ' ἐνεῖρο γέρνει στὸ πᾶλληκαρι.
 Βλέπει γερὸς σὲ ἡλιόλουστο πῶς εἶτανε λιβάδι

Μὲ βοσκοπούλες, με πουλιὰ, με κρὶνα γαλανά,
 Μ' ἐναν αὐτὸ πῶς ἔγερνε στὸ τραγερὸ χορτάρι...
 Καὶ τὴν αὐτοῦλα ὁ ἄρρωστος δὲν ξεπυγᾶ ἔτσι.

ΤΡΑΓΟΥΔΙ ΝΟΣΤΑΛΓΟΥ

Στὴν ἀνθισμένη γλυκασιὰν ἀγαλὶ πού θὰ γύρω,
 Μάταια ὁρῶσθαι ἡ χαρμυγὴ στὰ χεῖλη θὰ μοῦ γέρω
 Ἐκῶ με χεῖρα κ' ἀπάλει, σὰν πρῶτα, ῥόδου μύρο
 Τὸ βραδινὸ τὴ θλίψη μου δὲ θὰ γλυκάνῃ ἀέρι.

Στὴν ἀνθισμένη γλυκασιὰν ἀγαλὶ πού θὰ γύρω,
 Πουδὸς ἐγὼ θεὰ γρικὸ—τραγοῦδι δίχως ταῖρι—
 Νὰ γύνουν τραγοῦδιων φωνές τρελλὰ τὰ πάντα γύρω
 Πού θὰ μεθᾶ τῆς ἀνοιξῆς χαϊδεύτικο τὸ χέρι.

Κι' ὅταν χτυπώντας τὰ φτερά στὴν πλατὴ ἀρχνισμένη,
 Τὸ στυγερὸ φθινόπωρον ὁρμητικὸ προβάλλῃ
 Καὶ δῶ ἄφρισμένο πέλαγο καὶ τὰ ὄρη βουρκαμμένα

Κι' ἀφανισμένα γύρω μου τῆς ἀνοιξῆς τὰ κάλλη,
 Τότε στὸ στήθος γέρνοντας τὴν κεφαλὴν, ὡς μητέρα,
 Τὴν τελευταία μου πνοὴ θάξω στὸν ἀγέρα.

Περάας.

N. I. XANTZAPAS

νοστιμώτερο ἀκόμη πού ἡ ἀγνωστὴ Βενετσιάνικα εἶχε
 θεῖο ζουγράφου στὸ Παρίσι, καὶ ἴσια ἴσια τοῦ θεοῦ
 τῆς τὸ ἐργαστήρι καθύτανε τώρα ὁ Ἀντρέας. Ἐτοί-
 ὁ κύριος καθηγητὴς ταίριαζε περίφημα τὴν ἀγάπη
 καὶ τὴ μελέτη.

Ζήσανε δέκα χρόνια μαζὶ καὶ δὲν περιγράφεται
 ἡ ἐφτυχία τους. Ἀσύγκριτο πρᾶμα, ποίημα μονά-
 χο. Καὶ τέλειωσε ἀπροσδόκητα τὸ ποίημα, δίχως
 λόγο, πού νὰ πῆς. Εἶχανε ἀποχτήσει ἕνα γιὸ στὴν
 ἀρχὴ τοῦ γάμου κ' ὕστερς ἀπὸ δέκα χρόνια ἕνα κο-
 ριτσάκι. Ἀφῶσθησε ἡ μάννα στὴ γέννα τῆς καὶ
 τῆς παραγγέλανε οἱ γιατροὶ νὰ λλάξῃ ἄερα. Ἐφυ-
 γε με τὸ μωρὸ γιὰ τὸ Μεσημέρι τῆς Γαλλίας. Ἐκεῖ-
 ὅμως χερωτέρεψε. Τῶνοισθε ἡ κακμήνη, μὰ σὰν ἡ-
 γέλος πού εἶτανε δὲν τόλεγε τοῦ ἀντρός της ὅπως
 τῶνοισθε, μόνο τοῦ μνηοῦσε τοῦ Ἀντρέα τῆς νὰ βῇ
 καὶ καλὰ. Τοῦ ἔγραψε μάλιστα πῶς με τὸν ἐρχομό
 του, γιὰ βέβαιον καὶ θὰ γειάνῃ. Τότες ἀκολούθησε
 κάτι πολὺ σπαρχατικὸ καὶ πού βόρυνε κατόπι σ' ὅ-
 λη ἀπάνω τὴ ζωὴ τοῦ Ἀντρέα.

Ὁ Ἀντρέας μῆτε τῶθαλε με τὸ νοῦ του πῶς
 μπορούσε τόντις νὰ πάθῃ τίποτις ἡ γυναίκα του, ἡ
 Ὀλία του, ἀφτὴ δὲ ἡ Ὀλία πού τῶρα φώναζε τῶ-
 νομά της στὸ ἐργαστήρι του. Ὁ Ἀντρέας πολὺ με-

γαλήτερός της· φυσικὸ λοιπὸ νὰ πεθάνῃ πρὶν ἀπὸ
 κείνη. Ἐτοί τὰ εἶχε κανονισμένα ὁ ταχτικὸς ὁ ἄ-
 θρωπος, ἐπειδὴ, ἀπὸ παντρέφτηκε με τὸν τρόπο πού
 εἶδαμε καὶ πού δὲν πιστέβω νῆταν ἀπὸ τους πῶς
 συνηθισμένους, παρὰ ξεναντίες ἀπὸ τους πῶς ποιητι-
 κούς, ξαναμπήκανε ὅλα στὴ σειρά τους, στὸν ἴσιο
 τους δρόμο, σὰ νὰ μὴν τὸν εἶχε ξετρελλάνει ἄλλοτες
 ἡ ἀγάπη, σὰ νὰ μὴν εἶχε ποτε τοῦ κᾶμει τὸν ἐρω-
 τεμένο τὸν κυνηγὸ στὰ γεφυράκια καὶ στὰ στενοδρό-
 μια τῆς Βενετίας. Τὸ πῶς περίεργο εἶναι πού τὸν
 κίνυνον δὲν τὸν ὑποφύατταν ἀπὸ τὴν περίσσια τοῦ
 τὴν ἀγάπη. Τοῦ φαίνονταν πρᾶμα τόσο ἀδύνατο, τό-
 σο ἀπίστευτο νὰ χάσῃ τὴν Ὀλία, πού δὲν τὸ χω-
 ροῦσε ὁ νοῦς του. Εἶτανε τότες καὶ βυθισμένος σὲ
 μιὰ καινούρια μελέτη—ἀχ ! ἡ ἐργασία ἡ λατρεπτή
 του ἐκείνη, τί δὲν τοῦ κόστισε !—εἶχε καὶ τὰ μα-
 θήματά του. Νκί μὴν τὰ πολυλογούμε, δὲν πρόσθε-
 στα γράμματα τῆς ἀβύσσου, νὰ, λές καὶ τὰ διαβα-
 ζε, χωρὶς νὰ βγάξῃ τὸ νόημα· τῶνοισθε μονάχα πῶς
 ὕστερα, ὅταν τοῦ τελεγραφήσανε πῶς ἡ Ὀλία πῶς
 πάει πού πάει.

Ὅλοι μας, ἂ θέλουμε νὰ ζητάσουμε τὸν ἑαυτὸ
 μας με κάποια εὐλικρίνεια, θὰ δοῦμε πῶς πάντα μᾶς
 φαίνεται σὰ νὰ φταίξαμε σὲ κάτι πρὸς τοὺς πεθαμ-

μένους μας τοὺς ἀγαπητούς. Ὁ κακμήνος ὁ Ἀν-
 τρέας πού ἀκόμη κ' ἔν ξεψυχοῦσε ἡ Ὀλία στὸ Πα-
 ρίσι, μπρὸς στὰ μάτια του, ἀπαρηγόρητος θάμνη-
 σκε, ὅζω ἀπὸ τὸν κακμὸ του, εἶχε τώρα καὶ τὴ συ-
 νειδήσή του λαβωμένη, γιατί ὅπως καὶ στὴν ἐργασία
 του φιλολογοῦσε τὰ καθέκαστα, με τὸ ἴδιο σύστη-
 μα, με τὴν ἴδια τάση, κ' ἡ συνειδήσή του συνήθισε
 ὅλα νὰ τὰ φιλολογᾷ. Τῶρρε καὶ τοῦτο ἡ γνωστὴ
 μας ἡ ἀγάπη του γιὰ τὴν τάση, γιὰ τὸ ταχτικὸ.
 Καὶ τὰ ξεδιάλιζε ὁ δύστυχος τὰ βᾶσανά του ἕνα
 ἕνα. Ἐλεγε μέσα του πῶς τὸ κάτω κάτω τί θὰ πῇ
 ἀβῶστικα στὸν ἄθωπο ; Πού πονεῖς, στὴν ψυχὴ σου
 ἡ σὲ κορμὶ σου ; Καὶ ποῖός μπορεῖ νὰ ξεχωρίσῃ στὴν
 ἀβῶστικα κορμὶ καὶ ψυχὴ ; Μιὰ ἡθικὴ βοήθεια νὰ
 σοῦ ἔρθῃ, ἐκεῖ πού τὴ χρειάζεται, τὴν ὥρα ὅπου τὸ
 νοιώθεις ὁ ἴδιος πῶς τὴ θέλεις, καὶ ἴσως γλύτωσες.
 Τέτοια βοήθεια ὁ Ἀντρέας δὲν τὴν εἶδωσεν τῆς γυ-
 ναίκῆς του. Ἡ λύπη του ἀπὸ τότες ἀδράχτηκε καὶ ἄρ-
 χισε καινούρια ζωὴ, δηλαδὴ ἔρχισε νὰ ζῇ, μέσα τῇ
 μέρα, στιγμὴ τῇ στιγμῇ, με τὴν πεθαμμένη. Καὶ
 καθὼς εἶτανε τὸ φυσικὸ του, ζοῦσε μαζὶ τῆς ταχτι-
 κᾶς, ὠρισμένα καὶ πού νὰ πῆς ἀτάλαστα. Ἐγινε
 συντρόφισσά του σὲ κάθε βῆμα καὶ σὲ κάθε πράξη,
 ὡς καὶ στὴν παραμικρὴ. Κοῦντιζε τὸ βολὶ τοῦ τὴν